

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 1CdoPr/10/2023                 |
| Identifikačné číslo spisu: | 4112226330                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 25.09.2024                     |
| Meno a priezvisko:         | Mgr. Peter Melicher            |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2024:4112226330.2 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne J.. G. H., R., narodenej XX. A. XXXX, Q., M. F. XX, zastúpenej: Právna pomoc Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku, Prešov, Námestie legionárov 5, IČO: 50 739 620, konajúca prostredníctvom J.. J. J., predsedu, doručovacia adresa: U., K. XX, proti žalovanému Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, Nitra, Tr. A. Hlinku 1, IČO: 00 157 716, zastúpenému advokátom Mgr. Michalom Zemanom, Bratislava, Medená 18, o neplatnosť skončenia pracovného pomeru a iné, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 7Cpr/4/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. marca 2023 sp. zn. 6CoPr/4/2022-1163, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 30. marca 2023 sp. zn. 6CoPr/4/2022-1163 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 22. novembra 2017 č. k. 7Cpr/4/2012-790 určil, že výpoveď, ktorú dal žalovaný žalobkyni dňa 24. apríla 2012 je neplatná (I.). Zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni náhradu mzdy vo výške 4.761 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (II.). Žalobu vo zvyšku náhrady mzdy zamietol (III.). Návrh žalovaného, že nemožno spravodlivo požadovať, aby žalobkyňa naďalej zamestnával, zamietol (IV.). Žalobkyňa má v časti určenia neplatnosti výpovede voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (V.). Žalovaný má nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v časti nároku na náhradu mzdy v rozsahu 66,68 % (VI.).

1.1. Žalobkyňa v súvislosti so svojou žalobou uviedla, že jej pracovné miesto nebolo zrušené, žalovaný ju napriek rozsudku Okresného súdu Nitra z 11. februára 2011 č. k. 15C/195/2002-1137, ktorým bolo určené, že žalovaný so žalobkyňou neplatne skončil pracovný pomer, odmietol zamestnávať a dal jej znovu výpoveď z dôvodu nadbytočnosti súvisiacej s organizačnými zmenami, čo žalobkyňa považuje za pomstu pre prehratý spor. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil ustanoveniami § 63, § 77, § 79 ods. 1, 2, § 250i ods. 4, § 129 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonníka práce (ďalej len „ZP“), ako aj ustanoveniami § 100, § 101 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Mal preukázané, že medzi stranami sporu vznikol dňa 15. augusta 1986 pracovný pomer, založený

pracovnou zmluvou z 5. júna 1986 na dobu neurčitú, s miestom výkonu práce Katedra hudby PF UKF Nitra, druh práce (funkcia) asistentka. Žalovaný listom zo dňa 24. apríla 2012 dal žalobkyni výpoveď z pracovného pomeru podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce z dôvodov nadbytočnosti, nakoľko podľa schválenej systematizácie pracoviska katedry hudby potrebuje na realizáciu akreditovaných študijných programov v dennej a externej forme 7 pracovných miest odborných asistentov, pričom na katedre hudby bolo 8 takýchto zamestnancov a preto žalobkyni oznámil, že nemá možnosť ďalej ju zamestnať a to ani na kratší pracovný čas. Žalobkyňa listom z 8. júna 2012 oznámila žalovanému, že s výpoveďou z pracovného pomeru nesúhlasí a trvá na ďalšom zamestnávaní.

1.2. Porovnaním schválenej systematizácie funkčných a pracovných miest zamestnancov fakúlt na katedre hudby za obdobie od 1. decembra 2010 do 31. augusta 2011 (s počtom odborných asistentov 7) a za obdobie od 1. októbra 2011 do 31. augusta 2012 (s počtom odborných asistentov bol 7) súd zistil, že počet odborných asistentov bol rovnaký a dospel k záveru, že k organizačnej zmene, ktorej dôsledkom sa mala stať žalobkyňa nadbytočnou, nedošlo. Ani nástupom žalobkyne do zamestnania po rozhodnutí súdu o neplatnosti predchádzajúcej výpovede nedošlo k faktickej organizačnej zmene žalovaného, pretože pracovný pomer žalobkyne neskončil a tento trval, v dôsledku čoho nedošlo k jej prijatiu nad rámec v tom čase schválenej organizačnej štruktúry. Vzhľadom na uvedené nemal za preukázanie existenciu organizačnej zmeny nadbytočnosti žalobkyne a príčinnú súvislosť medzi organizačnou zmenou a jej nadbytočnosťou, preto rozhodol, že výpoveď je neplatná.

1.3. O nároku na náhradu mzdy rozhodol podľa ustanovenia § 79 ods. 2 ZP (účinného od 1. septembra 2011 do 31. decembra 2012, t. j. v čase rozhodnom, kedy bola daná výpoveď), podľa ktorého patrí žalobkyni náhrada mzdy za 9 mesiacov, za obdobie mesiacov august 2012 až apríl 2013. Vzhľadom na vznesenú námietku premĺčania žalovaným a uplatnený nárok žalobkyne na náhradu mzdy vo výške 793,50 eura /mesiac, ktorá nebola medzi stranami sporná, za obdobie mesiacov august 2012 až máj 2016, uplatnený na súde dňa 10. decembra 2015 súd ustálil, že žalobkyni patrí nárok na náhradu mzdy za obdobie celkovo 6 mesiacov vo výške 4.761 eur a vo zvyšku návrh zamietol (za mesiace august až október 2012 ako premĺčaný, a mesiace máj 2013 až máj 2016 ako nedôvodný).

1.4. Protinávrh žalovaného zamietol s odôvodnením, že nejde o skutočnosť zakladajúce nemožnosť požadovať od zamestnávateľa ďalšie zamestnávanie zamestnanca v prípade, ak použitý dôvod skončenia pracovného pomeru spočíva v niečom inom, než v počinaní zamestnanca na škodu zamestnávateľa alebo okolnostiach, pre ktoré zamestnanec z dôvodu zamestnávateľovi nepričítateľných, už nepredstavuje prínos očakávaný v čase vzniku pracovného pomeru (teda konkrétne u výpovede z iných dôvodov, než tých podľa § 63 ods. 1 písm. d) bodov 1, 3, 4 a písm. e) ZP).

1.5. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 a 2 CSP.

2. Okresný súd Nitra uznesením z 26. januára 2018 č. k. 7Cpr/4/2012-860 návrh žalobkyne na doplnenie rozsudku zamietol s poukazom na ustanovenia § 255 ods. 1, 2, 3 CSP, ako aj § 233 CSP. Dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú dôvody na doplnenie výroku rozsudku, nakoľko sa nestotožnil s tvrdením žalobkyne, že predmetom konania bolo aj príslušenstvo, t. j. úrok z omeškania.

3. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne aj žalovaného rozhodol rozsudkom z 27. marca 2019 sp. zn. 6CoPr/2/2018-914, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Nitra z 22. novembra 2017 č. k. 7Cpr/4/2012-790 v spojení s uznesením z 26. januára 2018 č. k. 7Cpr/4/2012-860 vo výroku I. a vo výroku II. s tým, že priznaná náhrada mzdy je „brutto“ a vo výroku III. v napadnutej zamietajúcej časti zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni náhradu mzdy vo výške 21.424,50 eura brutto, ktoré je žalovaný povinný žalobkyni zaplatiť do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku IV. v napadnutej zamietajúcej časti zmenil tak, že nemožno od žalovaného spravodlivo požadovať, aby žalobkyňu naďalej zamestnával. Odvolací súd žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v časti určenia neplatnosti výpovede a v časti náhrady mzdy v rozsahu 100 %. Žalovanému priznal náhradu trov konania v časti určenia, že nemožno od žalovaného spravodlivo považovať, aby žalobkyňu naďalej zamestnával v rozsahu 100 %.

3.1 Dospel k záveru, že nie je možné od žalovaného spravodlivo požadovať, aby žalobkyňu naďalej zamestnával, pretože jednoznačne nemá vytvorené pracovné podmienky, aby ju do pracovného pomeru opätovne mohol zaradiť. Ak by súd v tejto časti nevyhovел návrhu žalovaného, došlo by opätovne k patovej situácii, kedy by žalobkyňa mohla nastúpiť na výkon práce u žalovaného z dôvodu neplatného

skončenia pracovného pomeru, avšak z dôvodu, že by jej nevedel priradiť akúkoľvek prácu, opätovne by došlo k rozviazaniu pracovného pomeru, čím by sa vytvoril priestor na ďalší súdny spor. Preto odvolací súd rozhodol, že nie je možné od žalovaného spravodlivo požadovať, aby žalobkyňa naďalej zamestnávala, to znamená, že právoplatnosťou rozhodnutia pracovný pomer žalobkyne u žalovaného zanikne.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky o podanom dovolaní žalobkyne aj žalovaného rozhodol uznesením z 30. marca 2022 sp. zn. 8Cdo/71/2020-1039, ktorým rozsudok Krajského súdu v Nitre zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4.1. Dovolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval opodstatnenosť uplatneného dovolacieho dôvodu, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení v nastolenej právnej otázke, či ide o organizačnú zmenu umožňujúcu dať zamestnancovi výpoveď podľa ustanovenia § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, ak písomné rozhodnutie zamestnávateľa o organizačnej zmene stanovuje požiadavku určitého (maximálneho počtu) zamestnancov, pričom predchádzajúce písomné rozhodnutie zamestnávateľa stanovuje rovnaký (maximálny) počet zamestnancov, avšak medzi týmito dvoma písomnými rozhodnutiami došlo k faktickému zvýšeniu počtu zamestnancov - nad rámec pôvodne stanoveného počtu zamestnancov - v dôsledku súdneho rozhodnutia o neplatnosti výpovede a je možné na základe takejto organizačnej zmeny dať výpoveď zamestnancovi, ktorý bol takto zaradený naspäť do zamestnania v dôsledku rozhodnutia súdu o neplatnosti výpovede, ak nadbytočnosť daného zamestnanca existovala už v čase dania pôvodnej výpovede, o ktorej súd následne rozhodol, že je neplatná (s tým, že súd v rozhodnutí o neplatnosti pôvodnej výpovede dôvody nadbytočnosti neskúmal). Dovolací súd uviedol, „12. Rozhodnutie o organizačných zmenách je internou záležitosťou zamestnávateľa, pričom Zákonník práce neustanovuje formu takéhoto rozhodnutia. K organizačnej zmene dochádza aj vtedy, ak zamestnávateľ prijme zamestnanca nad rámec jeho doterajšej organizačnej štruktúry, k tejto organizačnej zmene dochádza fakticky, nie na základe písomného rozhodnutia. Rovnako, ak zamestnávateľ má povinnosť zamestnávať zamestnanca nad rámec jeho doterajšej organizačnej štruktúry, napr. v dôsledku rozhodnutia súdu, týmto dochádza k faktickej zmene organizačnej štruktúry a to bez toho, aby zamestnávateľ prijal písomné rozhodnutie. Opačný výklad, tak ako uvádza aj žalovaná, by zamestnávateľovi prakticky neumožnil prepustiť žiadneho zamestnanca, ak by sa niektorý zamestnanec vrátil do zamestnania na základe rozhodnutia súdu o neplatnosti výpovede. Podľa názoru odvolacieho súdu by potom nemohlo dôjsť k organizačnej zmene. O organizačnú zmenu preto pôjde vždy, ak na základe písomného rozhodnutia zamestnávateľa dochádza k zmene faktického stavu zamestnancov, pričom v dôsledku takéhoto rozhodnutia vzniká nadbytočnosť zamestnanca. Odvolací súd preto nesprávne dospel k záveru, že nemohlo dôjsť k organizačnej zmene, nakoľko porovnával stav požadovaných zamestnancov podľa posledných dvoch písomných rozhodnutí zamestnávateľa a zaradenie žalobkyne na pracovné miesto po rozhodnutí súdu o neplatnosti pôvodnej výpovede. Ako správne poukazuje žalovaná, úlohou odvolacieho súdu následne bude skúmať, či určitý konkrétny zamestnanec (žalobkyňa) môže byť určený za nadbytočného alebo nie. 13. Dovolací súd preto konštatuje, že nemohlo dôjsť k organizačnej zmene, nakoľko porovnával stav požadovaných zamestnancov podľa posledných dvoch písomných rozhodnutí zamestnávateľa a zaradenie žalobkyne na pracovné miesto po rozhodnutí súdu o neplatnosti pôvodnej výpovede, nie je správny.“ S ohľadom na odpoveď na uvedenú právnu otázku dovolací súd s poukazom na § 449 ods. 1 CSP napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu zrušil (bolo potrebné zrušiť aj všetky ostatné nadväzujúce výroky) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie s tým, že je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu.

5. Následne krajský súd (v poradí druhým) rozsudkom z 30. marca 2023 sp. zn. 6CoPr/4/2022- 1163 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal.

5.1. Odvolací súd po zopakovaní dokazovania uviedol, „14. Keďže odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, dospel k záveru, že v danom prípade k organizačnej zmene došlo, a preto ak sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti výpovede z dôvodu, že nedošlo k organizačnej zmene, musel rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť tak, že žalobu o určenie neplatnosti výpovede zamietol.“ Ďalej uviedol, že „v danom prípade bola príčinou nadbytočnosti práve organizačná zmena a žalovaný

žalobkyňu nemohol zamestnávať v zmysle ustanovení § 63 ods. 2 písm. a) a b) ZP, pretože tá odmietla ponúkané miesta. Žalovaný sám rozhoduje o výbere pracovníka, ktorý sa javí byť nadbytočným, súd takýto výber nemôže podrobiť prieskumu.“ Žalobu preto ako nedôvodnú zamietol a o náhrade trov konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 257 CSP.

6. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolaiteľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z nesprávneho právneho posúdenia (§ 421 písm. a) CSP), pričom uviedla, že odvolací súd nedostatočne riešil nasledovné právne otázky:

6.1. „Postačuje na platnosť výpovede podľa § 63 ods. 1 písm. b) len existencia organizačnej zmeny u zamestnávateľa alebo je potrebné skúmať aj existenciu nadbytočnosti zamestnanca a príčinnú súvislosť medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou zamestnanca?“ Výriešenie tejto otázky odvolacím súdom spočívalo v tom, že na určenie záveru o platnosti výpovede postačuje len preukázanie organizačnej zmeny a kladná odpoveď postačuje na vyslovenie záveru, že žaloba nebola podaná dôvodne. Namietala, že odvolací súd sa mal zaoberať všetkými zákonnými predpokladmi platnosti výpovede podľa § 63 ods. 1 písm. b) ZP, teda aj či sú splnené ostatné podmienky - príčinná súvislosť medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou, čo vyplýva aj z rozhodnutia dovolacieho súdu. V tejto súvislosti poukázala aj na zaujatý právny názor najvyššieho súdu v rozhodnutiach R 94/1968 a R 3/1992.

6.2. „Je odvolací súd oprávnený preskúmať výber nadbytočného zamestnanca žalovanou ak žalobca tvrdí, že dôvodom na výber jeho osoby ako nadbytočného zamestnanca je na základe nepriaznivého výsledku pre žalovaného v predchádzajúcom súdnom spore (diskriminačný dôvod)?“ Odvolací súd sa otázkou, či žalobkyňa môže byť určená za nadbytočného zamestnanca, ako úlohou danou dovolacím súdom obmedzil len na konštatáciu, že súd nemôže rozhodnutie žalovaného o výbere nadbytočnosti zamestnanca preskúmať, pritom mal podľa žalovanej pri namietaní porušenia zásady rovnakého zaobchádzania preskúmať výber nadbytočného zamestnanca práve pre neúspešný pracovnoprávny spor. V tejto súvislosti pri existencii diskriminácie poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/1085/2015.

6.3. „Ide o výpoveď v súlade s dobrými mravmi, ak sa zamestnanec stal nadbytočný len z dôvodu že na jeho miesto boli prijatí iní zamestnanci počas trvania predchádzajúceho pracovnoprávneho sporu?“ Odvolací súd riešil uvedenú právnu otázku v bode 14. napadnutého rozsudku s uvedením, že v danom prípade k organizačnej zmene došlo a preto ak sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti výpovede z dôvodu, že k organizačnej zmene nedošlo, musel rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť tak, že žalobu zamietol. Podľa žalobkyne však poukázal pri svojom právnom názore na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/42/2010 a sp. zn. 4Cdo/80/1996.

7. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne žiadal dovolanie odmietnuť.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená (§ 429 ods. 2 písm. c) CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a aj dôvodné, a preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

9. Z dovolacích námietok žalobkyne, posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 CSP) vyplýva, že o.i. namieta postup odvolacieho súdu, ktorý v posudzovanej veci nerešpektoval právny názor dovolacieho súdu vysloveného v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu, keď vzhľadom na právny záver dovolacieho súdu neskúmal, či konkrétne žalobkyňa ako zamestnankyňa bola nadbytočná a svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil.

9.1. Z uvedeného dôvodu dovolací súd posudzoval prípustnosť dovolania žalobkyne podľa § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

10.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti).

10.3. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vétrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

10.4. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

10.5. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho

odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

11. Dovolací súd námietku žalobkyne uznal za dôvodnú a po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolací súd sa skutočne odklonil od záväzného právneho záveru dovolacieho súdu, resp. ho nerešpektoval a jeho rozhodnutie preto nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP).

12. Viazanosť právnym názorom vyjadreným v kasačnom rozhodnutí inštančne vyššieho súdu vyplýva zo zmyslu kasácie v právnom poriadku. Zároveň je vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Záväznosť rozhodnutia súdu je jeho vlastnosť, v dôsledku ktorej má rozhodnutie účinky, ktoré založiť má. Právna teória i súdna prax rozoznávajú dva základné typy záväznosti rozhodnutí najvyššieho súdu, a to na jednej strane záväznosť precedenčnú alebo judikatórnu (v inej než prejednávanej skutkovo a právne obdobnej veci), na druhej strane záväznosť kasačnú alebo inštančnú (v tej istej priamo prejednávanej veci). Základným znakom precedenčnej záväznosti je, že presahuje judikatórne hranice tej - ktorej prejednávanej veci, má všeobecný význam a týka sa bližšie neurčeného okruhu skutkovo a právne obdobných prípadov. Pre precedenčnú záväznosť je typické aj to, že pri nej existuje možnosť súdu nižšej inštancie nepodriaďiť sa právnomu názoru vyššieho stupňa vtedy, keď reflektuje právne závery vyššieho súdu vyslovené v inej právnej veci. V takom prípade právny odklon náležite vysvetlí. Účinky kasačnej záväznosti sú však výrazne iné. Požiadavky reflektovania právneho názoru najvyššieho súdu zaujaté v tej istej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom rozhodnutí sú pri následnom rozhodovaní odvolacieho súdu výrazne prísnejšie, než v prípade precedenčnej (judikatórnej) záväznosti. Pre konanie po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom platí bezvýnimočne zásada viazanosti a podriadenosti (odvolacieho alebo prvoinštančného súdu) právnym názorom vysloveným dovolacím súdom. Kasačná (inštančná) záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia najvyššieho súdu. V konaní nasledujúcom po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nemá odvolací súd žiadny priestor pre úvahy, či bude alebo nebude rešpektovať právny názor najvyššieho súdu (uznesenie najvyššieho súdu z 31. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/12/2016, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 76/2016).

12. 1. Kasačná viazanosť odvolacieho súdu právnym názorom vysloveným dovolacím súdom vyplýva z ustanovenia § 455 CSP. „Viazanosť právnym názorom vyjadreným v kasačnom rozhodnutí inštančne vyššieho súdu ... vyplýva zo zmyslu kasácie v právnom poriadku“ (k tomu viď publikáciu Bobek, Kühn a kol.: Judikatura a právni argumentace, Vydavatelství Auditorium, Praha, 2013, str. 104).

12.2. Viazanosť súdu nižšej inštancie právnym názorom súdu vyššej inštancie je zároveň vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v zrušujúcom rozhodnutí je preto porušením tak ustanovenia § 455 CSP, ako aj základného práva účastníka konania na súdnu a inú právnu ochranu.

12.3. Pokiaľ má byť súd, ktorému je vec po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu vrátená na ďalšie konanie, viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, musí byť tento právny názor uvedený v odôvodnení rozsudku dovolacieho súdu. Musí z neho preto vyplývať, prečo bolo rozhodnutie súdu nižšej inštancie zrušené, prečo bolo považované za nesprávne, v čom spočívajú nedostatky dokazovania, skutkových záverov, prípadne nedostatky právneho posúdenia veci. Nižší súd je teda viazaný (len) takým právnym názorom, ktorý bol základom pre rozhodnutie dovolacieho súdu. Súd nižšej inštancie je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu tak pri posudzovaní otázok hmotného práva (napr. z hľadiska toho, ktorý právny predpis má byť aplikovaný, ako ho treba interpretovať), ako aj pri aplikácii procesných predpisov (napr. z aspektu dovolacím súdom vytýkaných väd dokazovania, iných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci).

13. V danej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, rozsudkom z 30. marca 2022 sp. zn. 8Cdo/71/2020-1039 zrušil vyššie rozhodnutie odvolacieho súdu z 27. marca 2019 sp. zn. 6CoPr/2/2018-914, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Nitra z 22. novembra 2017 č. k. 7Cpr/4/2012-790 v spojení s uznesením z 26. januára 2018 č. k. 7Cpr/4/2012-860 vo výroku I. a vo

výroku II. s tým, že priznaná náhrada mzdy je „brutto“ a vo výroku III. v napadnutej zamietajúcej časti zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni náhradu mzdy vo výške 21.424,50 eura brutto, ktoré je žalovaný povinný žalobkyni zaplatiť do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku IV. v napadnutej zamietajúcej časti zmenil tak, že nemožno od žalovaného spravodlivo požadovať, aby žalobkyňu naďalej zamestnával, v celom rozsahu a vec vrátil odvolaciemu súdu na nové konanie a rozhodnutie. Výslovil pritom právny záver, že „K organizačnej zmene dochádza aj vtedy, ak zamestnávateľ prijme zamestnanca nad rámec jeho doterajšej organizačnej štruktúry, k tejto organizačnej zmene dochádza fakticky, nie na základe písomného rozhodnutia. Rovnako, ak zamestnávateľ má povinnosť zamestnávať zamestnanca nad rámec jeho doterajšej organizačnej štruktúry, napr. v dôsledku rozhodnutia súdu, týmto dochádza k faktickej zmene organizačnej štruktúry a to bez toho, aby zamestnávateľ prijal písomné rozhodnutie.“ V odôvodnení svojho rozhodnutia ďalej vzhľadom na uvedené konštatoval, že pokiaľ odvolací súd porovnával stav požadovaných zamestnancov podľa posledných dvoch písomných rozhodnutí zamestnávateľa a zaradenie žalobkyne na pracovné miesto po rozhodnutí súdu o neplatnosti pôvodnej výpovede, nesprávne dospel k záveru, že nemohlo dôjsť k organizačnej zmene. V ďalšom odvolacom súde uložil povinnosť, aby skúmal vzhľadom na právny záver dovolacieho súdu, či určitý konkrétny zamestnanec (žalobkyňa) môže byť určený za nadbytočného alebo nie.

14. Odvolací súd svoje právne závery v novom rozhodnutí formuloval tak, že „viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, dospel k záveru, že v danom prípade k organizačnej zmene došlo, a preto ak sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti výpovede z dôvodu, že nedošlo k organizačnej zmene, musel rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť tak, že žalobu o určenie neplatnosti výpovede zamietol.“ V ďalšom uviedol, že pokiaľ mu bola dovolacím súdom uložená úloha, skúmať či určitý konkrétny zamestnanec (žalobkyňa), môže byť určená za nadbytočného alebo nie, „v danom prípade bola preukázaná ako príčina nadbytočnosti organizačná zmena a žalovaný nemohol žalobkyňu ďalej zamestnávať v zmysle ust. § 63 ods. 2 písm. a) a b) Zákonníka práce, pretože žalobkyňa odmietla ponúkané miesta. Žalovaný sám rozhoduje o výbere pracovníka, ktorý sa javí nadbytočným a súd tento výber nemôže podrobiť prieskumu, preto musel odvolací súd žalobu žalobkyne ako nedôvodnú zamietnuť.“

15. Pri preskúvaní výpovedného dôvodu podľa ustanovenia § 63 ods. 1 písm. b) ZP súdom je potrebné zodpovedať tri základné otázky, či ide o organizačnú zmenu, či sa stal zamestnanec nadbytočným a či je daná príčinná súvislosť medzi nadbytočnosťou zamestnanca a organizačnými zmenami. Organizačné zmeny, nadbytočnosť zamestnanca, príčinnú súvislosť medzi organizačnými zmenami a počtom alebo štruktúrnym zložením zamestnancov zisťuje súd. O výbere zamestnanca, ktorý je nadbytočný rozhoduje zamestnávateľ sám, súd však dôsledne skúma a posudzuje všetky skutkové okolnosti, ktoré skončeniu pracovného pomeru z dôvodu nadbytočnosti predchádzali. Z uvedeného rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že sa neriadil v zmysle kasačnej záväznosti náležitou aplikáciou procesných predpisov § 63 ods. 1 písm. b) ZP a svoj právny záver, prečo môže byť žalobkyňa ako zamestnankyňa určená za nadbytočnú aj vzhľadom na všetky námietky žalobkyne počas konania (napr. že jej pracovné miesto nebolo zrušené, bol naň prijatý iný zamestnanec, išlo „o pomstu“ zamestnávateľa za prehratý pracovnoprávny spor), nedostatočne zdôvodnil, keď uviedol, že išlo o organizačnú zmenu a príčinou nadbytočnosti žalobkyne je práve organizačná zmena, pre ktorú ju nemohol zamestnávať, lebo odmietla ponúkané miesta.

16. Z týchto dôvodov dovolací súd pristúpil k opätovnému zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu postupom cez ustanovenie § 420 písm. f) CSP, keďže odvolací súd nerešpektoval právny názor dovolacieho súdu vyslovený v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí. Nakoľko došlo k tak zásadnej vade konania, a teda k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu, nebolo možné sa vyjadriť k právnomu posúdeniu vo veci, nakoľko by tak dovolací súd urobil predčasne.

17. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal žalobkyňou namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

18. Najvyšší súd preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu tak ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd, sú viazaní právnymi názormi dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.